

Anna Klawe

Wojskowe służby specjalne w systemie politycznym Polski po 1989 roku

Niniejsza praca dotyczy ewolucji polskich wojskowych służb specjalnych po 1989 roku. W początkowej części dokonano ich przeglądu, w tym definicji i funkcji, a także wyjaśniono pojęcia wywiadu i kontrwywiadu. Omówiono tutaj także aktualnie działające w Polsce służby specjalne i ich zadania, wyszczególniając instytucje odpowiedzialne za nadzór nad nimi, wskazując przy tym na różnice pomiędzy kontrolą parlamentarną, rządową i sądową.

Część historyczna przedstawia rozwój wojskowych służb specjalnych w okresach po I i po II wojnie światowej. Rozpoczyna się opisem kontekstu politycznego tamtych czasów, po którym następuje analiza roli, jaką wówczas pełniły, oraz charakterystyka ich struktur i obowiązków.

W dalszej kolejności omówiono zmiany ustrojowe Polski po 1989 roku i ich wpływ na funkcjonowanie służb specjalnych, w tym konflikty o kontrolę nad tymi służbami. Część ta obejmuje również wprowadzenie ustawy z 2003 r. o wojskowych służbach specjalnych, która precyzowała podstawy prawne ich działania.

Następnie praca zagłębia się w tematykę wyborów parlamentarnych i prezydenckich w 2005 roku. Zwycięstwo Prawa i Sprawiedliwości w wyborach parlamentarnych oraz Lecha Kaczyńskiego w wyborach prezydenckich spowodowało istotne zmiany w funkcjonowaniu służb specjalnych. W miejsce Wojskowych Służb Informacyjnych powołano nowo utworzoną Służbę Wywiadu Wojskowego i Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, co spowodowało oddzielenie wywiadu od kontrwywiadu. Szczegółowo opisano strukturę organizacyjną tych służb wraz z analizą procesu legislacyjnego prowadzącego do ich ustanowienia.

W ostatniej części opisano proces zatrudnienia osób w nowych służbach, przy czym personel poprzedniej służby nie został automatycznie przeniesiony do nowych instytucji. Omówiono także powstanie i publikację tzw. „Raportu Macierewicza”, szczegółowo opisującego działalność Wojskowych Służb Informacyjnych. W zakończeniu dokonano przeglądu kontrowersji wokół jego publikacji.